

Hirsikehikon paikan mittaaminen

Tilapäinen nurkka

□

Sisällys

- [1 Veistonaikaiset pölkyt suorakulmaan ja samaan tasoon](#)
 - [1.1 Välineet](#)
 - [1.2 Pölkkyjen sahaaminen samaan korkeusasemaan](#)
 - [1.3 Rakennuksen mitoitus pölkkyihin](#)
 - [1.4 Pölkyn ja kehikon väliin jätettävät laudat](#)
 - [1.5 Ristimitta](#)

Veistonaikaiset pölkyt suorakulmaan ja samaan tasoon

Kuvassa on käytetty joka sivulle asetettua lautaa, jotka on naulatta toisiinsa kulmista kiinni. Ohjeesa neuvotaan mittauksen tekeminen kahdella sivulla olevilla laudoilla.

Välineet

Puupölkkyjä

Lapio

Metrimitta (tarvittaessa pitempää nauhamitta)

Lyijykynä

Lautoja

Moottorisaha

Vasara

Nauloja

Vaaituskoje

Rima tai vaaituskojeen mittatikku

Pölkkyjen sahaaminen samaan korkeusasemaan

- Valitse tukevat kehikon kokoon nähden halkaisijaltaan sopivat pölkyt. Mielellään vähintään 30 cm korkeita, jolloin esimerkiksi kuorma-auton lavetin voi suoraan työntää pienen kehikon alle sen siirtoa tehtäessä.
- Mittaa karkeasti kehikon paikka. Jätä riittävästi veistotilaa kehikon ympärille hirsien käsittelyyn. Ota lapiolla mahdollinen lumi pois pölkkyjen kohdalta tai tasoita epätasainen pinta. Jos maa on upottava tai upottaa talven väistyessä laajenna pölkyn alla olevaa pintaa esimerkiksi betonilaatalla tai levyllä.
- Jos käytät laseria tai vaaituskojetta, aseta se kehikon ulkopuolelle muutaman metrin päähän.
- Katso korkein kulma silmällä, vesivaa'alla tai vaaituskojeella. Vaaituskojeella katsottaessa käytä kojeen omaa mittatikkuja tai rimaa, johon merkitset lyijykynällä merkin.
- Asettele pölkyt kulmiin niin että saat muodostettua jatkossa tasaisen pinnan eli korkeimmalle maan kohdalle 30 cm pölkky ja alempiin kohtiin pitempiä pölkkyjä. Tällöin kehikko on vähintään 30 cm maan pinnasta.
- Aseta pölkyt paikoilleen mittaamalla piirustusten mukaan hirsien KESKILINJAN mukainen etäisyys toisistaan ja ristimitta. Tämän voit tehdä esimerkiksi lyömällä naulat pölkkyjen päihin väliaikaisesti ja käyttämällä niitä apuna mittauksessa. Voit myös tehdä mittauksen kuten myöhemmin kerrotaan laudoilla.
- Heitä lapiolla hiekkaa pölkkyjen tyvelle ja tallaa tiiviiksi jotteivat pölkyt liiku.
- Oikaise korkeimmalla olevan pölkyn pinta tasaiseksi ja vaakasuoraan.
- Jos pölkkyissä ei näy kynän piirtojälki, voit veistää kirveellä tai sahalla pölkkyjen kylkiin puhdasta pintaa.
- Katso laudalla, jonka päällä on vesivaaka tai vaaituskojeella pölkkyjen kylkeen korko ja merkitse kohta kynällä. Ota mitat muihin pölkkyihin korkeimmalla kohdalla olevasta pölkystä.

- Sahaa moottorisahalla mieluummin työntävällä kuin vetävällä ketjulla tasainen pinta merkkien päältä. Tee sahaus työntäen laipan kärki pölkyn keskelle vetävällä ketjulla aloittaen (takapotkuvaara) ja pitäen laipan kärkeä paikoillaan pölkyn keskellä ja pyörien itse sahan kanssa pölkyn ympäri. Toinen veistäjä voi painaa esimerkiksi lapiolla pölkkyä maata vasten saman aikaisesti. Oikaise tarvittaessa sahauksessa vinoon menneet pinnat vakasuoraan.

Rakennuksen mitoitus pölkkyihin

- Ota pitkä lauta tai yhdistä useampia lautoja niin että ne yltyvät nurkkapölkyn päältä kahteen suuntaan nurkkapölkkyjen päälle. Toisen laudan pääty on siis toisen laudan syrjää vasten. Jos laudat roikkuvat pahasti, tue niitä väliaikaisesti.
- Aseta laudat niin että muodostuneen suorakulman sisäkulma on pölkyn keskellä ja merkitse tämä piste. Aseta lautojen sisäsivut kulkemaan pölkkyjen keskikohdan yli. Jos naulaat kiinni, naulaa vain toinen laudoista.

3 - 4 - 5

- Saat suorakulman kertolaskulla, jossa käytetään numeroita 3, 4 ja 5. Voit valita vapaasti toisen kerrottavan luvun kunhan kerrottu pituus neljällä mahtuu laudan pituudelle merkittäväksi. Valitaan esimerkiksi 60 cm. Tällöin merkitse toiseen lautaan merkki 180 cm (3 x 60cm) kohdalle suorakulman sisäkulmasta ja toiseen lautaan 240 cm (4 x 60) kohdalle suorakulman sisäkulmasta. Säädä nyt lautoja niin että piirtämäsi merkkien välinen etäisyys em. mitoilla on 300 cm (5 x 60) ja suorakulman sisäkulma on pysyy paikoillaan. Tällöin nämä kaksi lautaa ovat suorakulmassa toisiinsa nähden.
- Merkitse lautoihin suorakulman keskipisteestä keskilinjapituusmitat.

- Ota kaksi mittanauhaa ja aseta niiden nollakohdat juuri merkitsemiisi kehikon keskilinjapituusmittoihin ja vedä mitat pitkiksi sen verran kuin seinillä on kuhunkin suuntaan pituutta. Yhdistä mittalukemat ja mittojen risteyskohdassa on neljännen kulmapölkyn paikka. Kehikko on nyt pituus- ja ristimitoissaan. Tarkista vielä varmuuden vuoksi ristimitta kulmasta kulmaan.
- Piirrä lautoja myöten pölkkyjen päälle viivat seinien suuntaisesti.
- Saha tai veistä kirveellä tarvittaessa viivojen kohdalta sivuilta puhdasta pintaa pölkkyistä ja piirrä viivat kulkemaan hiukan pölkyn kylkeä pitkin alaspäin. Katso että pölkkyt eivät liiku tai pyöri sahattaessa.

Pölkyn ja kehikon väliin jätettävät laudat

- Lautojen tulee asettua niin että ne eivät ole toistensa päällä.
- Naulaa laudat kiinni.
- Sahaa moottorisahalla lautakehikon ulkopuolelta pölkyn sivut pois noin 20 cm syvyydeltä.

Ristimitta

Kulmasta kulmaan mitta. Jotta nelikulmainen rakennus olisi suorassa kulmassa, se varmistetaan sillä että saman suuntaiset seinät ovat saman mittaiset ja kulmasta kulmaan mitattu mitta on verrattuna toisesta kulmasta toiseen mitattuun sama.

- Ota mitta kulmasta kulmaan ja muista se
- Ota toinen mitta toisista kulmista ja muista se
- Laske niiden erotus ja jaa kahdella
- Lisää erotus pienempään mittaan tai vähennä suuresta. Tämä on ristimitta jota tavoitellaan.
- Säädä pölkkyjä tarpeen mukaan. Eräs tapa on hahmottaa asia salmiakkina, joka pitäisi oikaista mittoihin.

